

Skatteetaten

Avgiftsfrihet for periodiske ytelser og det årlige fribeløpet

Aal. § 4 første ledd bokstav a og b

- November 2011
 - Fritak for forsikringsutbetalinger, punkt 3.3.3
- oktober 2010
 - revisjon og språklig gjennomgang
 - nye punkt 3.3.6, 3.3.7 og 3.3.8
 - fjernet pkt. 4 flg. vedr. leilighetsgaver
- januar 2009
 - Nytt punkt 3.4
- desember 2007
 - språklig gjennomgang
 - punkt 2.3.3 presisering av begrepet utdanning
 - nytt punkt 3 om det årlige fribeløpet i aal. § 4 første ledd bokstav b
 - nytt punkt 4 om leilighetsgaver, tidligere aal. § 4 første ledd bokstav b
 - august 2006
 - punkt 2.1 endret tekst
- oktober 2005
 - punkt 2.3.3 endret praksis
- mai 2005:
 - punkt 2.3.1 endret praksis
- januar 2004:
 - språklig gjennomgang
 - lovtekst inntatt i avsnitt 2.1 og 3.1
- oktober 2000 – første utgave

1	Generelt	3
2	Periodiske ytelser til utdannelse eller oppfostring – bokstav a 4	
2.1	-- Innledning	4
2.2	-- Periodiske ytelser	4
2.3	-- Utdannelse	5
2.3.1	--- Type utdannelse	5
2.3.2	--- Beløpsbegrensning.....	6
2.3.3	--- Ytelsens art.....	6
2.4	-- Nødvendig understøttelse	7
2.5	-- Krav om at midlene må være forbrukt	7
3	Det årlige fribeløpet – bokstav b	9
3.1	-- Innledning	9
3.2	-- Anvendelsesområdet.....	9
3.3	-- Det årlige fribeløpet	10
3.3.1	--- Innledning	10
3.3.2	--- Gavebegrepet	10
3.3.3	--- Unntak for visse typer gaver	10
3.3.4	--- Spanderingstilfellene	11
3.3.5	--- Fradragsrett i større gaver	11
3.3.6	--- Gaver innenfor fribeløpet som ledd i gradvis overføring av fast eiendom	12
3.3.7	--- Fradragsrett for fordringer – forholdet til disposisjoner etter fribeløpsregelen	12
3.3.8	--- Kort om saksbehandlingen	13

1 Generelt

Arveavgiftslovens utgangspunkt er at gaver til givers nærstående er å anse som avgiftspliktige, jf. aal. § 2. I aal. § 4 første ledd bokstav a og b er det gjort unntak fra avgiftsplikten. Unntakene gjelder periodiske ytelser til utdanning eller oppfostring, jf. bokstav a, og gaver ytt innenfor det årlige avgiftsfrie beløp, jf. bokstav b. Sistnevnte erstattet fra og med 2008 regelen om avgiftsfritak for leilighetsgaver. Unntaksreglene gjelder for hele den personkrets som etter aal. § 2 i utgangspunktet er avgiftspliktig.

Gaver som omhandles i § 4 første ledd er fritatt for arveavgift uten hensyn til om giver påbyr at gavene skal avkortes i arv, jf. § 2.

Fritagelsen for arveavgift innebærer at gavene ikke tas i betraktning ved anvendelse av de progressive avgiftssatser på senere gave eller arv fra giver.

2 Periodiske ytelser til utdanning eller oppfostring – bokstav a

2.1 -- Innledning

*Aal. § 4 første ledd – ”Fritatt for avgiftsplikt er gaver som består i:
a) Periodiske ytelser til oppfostring eller utdanning, underhold i yterens hjem og ytelser til nødvendig understøttelse, for såvidt midlene er forbrukt før giverens død.”*

For at ytelser kan bli avgiftsfri etter denne regel er det et vilkår at midlene er forbrukt før givers død. Karakteristisk for ytelsene er at de forbrukes etter hvert, slik at de ikke innebærer noen egentlig formuesoverføring.

For ytelser til oppfostring fremgår det av lovforarbeidene (Innstilling 1958 s. 24) at meningen var å omfatte de midler som går med til mottakers underhold og alminnelige oppfostring i oppveksten. Det legges til grunn at dette gjelder de ytelser som i dag omfattes av foreldres underholdsplikt etter barneloven.

Regelen vil dermed bare ha betydning der giver ikke har noen rettslig forpliktelse til å gi ytelsen. Der foreldrene oppfyller oppfostringsplikten etter barneloven vil det ikke foreligge en gave.

Midlene må øremerkes utdannelsen eller oppfostringen, dette følger av lovens ordlyd.

2.2 -- Periodiske ytelser

Det er kun periodiske ytelser som omfattes av fritaket. Dette innebærer at midlene må utdeles over tid. Større engangsbeløp gis det ikke fritak for. Ved avgrensningen mot engangsytelser kan måten gaven ytes på få betydning for om den er avgiftsfri eller ikke.

Der støtte til f.eks. utdanning gis som et større engangsbeløp, det være seg når studiet påbegynnes, under utdannelsen eller ved avslutningen til nedbetaling eller ettergivelse av lån, vil dette anses som en avgiftspliktig gave, jf. Finansdepartementets rundskriv nr. 2 av 20. februar 1965.

Imidlertid vil midler som står på bankkonto, med instruks til banken om å utbetale de årlige renter til mottaker mens han studerer eller om at mottakeren skal disponere midlene etter regelmessige utbetalinger, være å anse som periodiske ytelser etter loven. Om kontoen står i givers eller mottakers navn, har ikke betydning.

Avgjørelsen av om avgiftsfrihet foreligger kan tas når utdannelsen påbegynnes, under forutsetning av at et skissert studieopplegg følges. Dersom det skjer endringer som kan betegnes som

Hvis hensikten er å foreta periodiske ytelser, men giver dør etter den første utbetalingen, vil denne være avgiftsfri.

Det kan ikke kreves faste mellomrom mellom utbetalingene. Det er likevel naturlig med en viss regelmessighet, f.eks. hver måned eller hvert år.

Summene bør i utgangspunktet være noenlunde jevnstore. De kan uten videre justeres for inflasjon. Variasjoner pga. ujevne inntekter for giver må kunne godtas.

Summene kan ikke overstige det nivå som er nødvendig for utdannelsen eller oppfostringen. En viss romslighet ved grensdragningen må likevel utvises.

2.3 -- Utdannelse

Ikke enhver ytelse til noen som er under utdanning omfattes. Dette følger av sammenhengen i loven, der fritaket er et unntak.

Det kan ikke utledes noen krav om at mottaker skal ha et spesielt behov for ytelsen, verken når det gjelder ytelser i det hele tatt eller størrelsen. Det innfortolkes således ikke et krav om nødvendighet. Det kan derfor ikke nektes avgiftsfrihet under henvisning til at mottaker har fått eller kunne fått stipend eller lån fra Statens Lånekasse for Utdanning, eller at han kunne arbeidet ved siden av studiene. Dette innebærer at mottaker kan motta løpende ytelser fra f.eks. Lånekassen og samtidig avgiftsfritt motta periodiske ytelser til den samme utdanning fra giver.

I kravet til utdanning ligger at når utdannelsen er avsluttet vil mottaker ikke lenger være i en situasjon som betinger avgiftsfrihet. En etterfølgende dekning av allerede påløpte eller betalte utgifter vil derfor ikke gi grunnlag for avgiftsfrihet.

2.3.1 --- Type utdanning

Ordlyden angir ingen særlige begrensninger m.h.t. hva slags utdanning det kan gis støtte til. Det knyttes heller ikke bestemte vilkår til mottakers alder og livssituasjon. Videre er det ikke av betydning hvorvidt det dreier seg om gjenopptagelse og fullføring av tidligere avbrutt utdanning, omskolering og/eller videreutdanning.

Det må imidlertid forutsettes at det følges tilnærmet normal studieprogresjon ved selve gjennomføringen av studiet. Uten slik progresjon vil utdanningsalternativet i § 4 første ledd bokstav a ikke være anvendelig.

I forhold til turnustjeneste etter endt medisinsk embetsstudie er Skattedirektoratet av den oppfatning at dette må anses som to deler av utdannelsen for å kunne

praktisere legevirkosomhet på pasient. Etter endt embetsstudie har kandidatene den akademiske bakgrunnen, men ikke den praktiske utdanning som kreves for å få autorisasjon for å kunne drive selvstendig legevirkosomhet. Direktoratet antar at dette også kan være tilfellet for andre utdannelser som forutsetter et praktisk studie etter endt teoretisk studie, eksempelvis fysioterapi.

I forhold til begrensning i avgiftsfriheten på grunn av mottakers inntekt, se under i punkt 2.3.2.

2.3.2 --- *Beløpsbegrensning*

Finansdepartementet har i en upublisert uttalelse av 11. mars 1996 uttrykt at det ikke kan oppstilles en generell beløpsbegrensning for midler som går *direkte* til dekning av skolepenger. Beløpet vil være begrenset av lovens oppregnede vilkår og hva skolen krevde av skolepenger. Det ble her krevd at mottaker etter utdannelsesetidens utløp fremla regnskap for disponeringen av midlene, og dokumentasjon av hva skolen rent faktisk krevde i skolepenger.

Det samme vil gjelde for semesteravgift, eksamensgebyr, skolemateriell o.l.. Dette vil være utgifter relatert til de direkte kostnader ved å gå på skole eller studere.

For midler som er ment å dekke regulære leveomkostninger under utdannelsen, har departementet uttalt at reelle hensyn tilsier at en her må innfortolke en beløpsgrense for avgiftsfriheten. I departementets upubliserte uttalelse av 11. mars 1996 (saken gjaldt utdanning i utlandet) er det uttalt at det ikke kan fikseres et bestemt kronebeløp da dette bl.a. vil være avhengig av levekostnadene i det aktuelle land.

For norske forhold vil Lånekassens satser for lån og stipend gi et utgangspunkt for hvilke kostnader en student vil ha i året, og dermed hva som etter arveavgiftsloven avgiftsfritt kan mottas i periodisk ytelse.

2.3.3 --- *Ytelsens art*

Støtte til mottakerens løpende boutgifter i utdanningsperioden kan etter omstendighetene være avgiftsfri. Det mest praktiske er at støtten gis i form av kontantbeløp eller ved at mottaker bor vederlagsfritt i givers hjem.

Ytelser i form av regelmessig ettergivelse av avdrag på lån til bolig faller imidlertid utenfor, idet ytelsene ikke kan sies å referere seg til mottakers studiesituasjon, men til anskaffelsen av et formuesobjekt. Også det forhold at slike ytelser vil ha mer preg av planmessig formuesoverføring enn støtte til løpende kostnader taler mot avgiftsfrihet for slike ytelser. Tilsvarende vil gjelde regelmessige overføringer av f.eks. aksjer i stedet for kontanter. Se også punkt 3.3.6 flg. vedrørende ettergivelse av gjeld innenfor det årlige fribeløpet.

Periodiske ytelser i form av regelmessig ettergivelse av renter står i en annen stilling enn periodiske ytelser i form av regelmessig ettergivelse av lån. Så lenge hovedstolen består vil ikke rentefritaket

i seg selv innebære at giver kan overføre selve formuesobjektet, uten at det svares avgift av dette. Videre må det legges til grunn at de midler som ytes, uavhengig av om dette gjøres i form av fritak for renter eller kontanter som benyttes til å dekke et rentekrav, forbrukes fortløpende, slik at overføringen heller ikke er i strid med kravet om at midlene må være forbrukt før givers død, jf. aal. § 4 første ledd bokstav a. Periodiske ytelser i form av regelmessig ettergivelse av renter kan således fritas for plikt til å svare arveavgift, forutsatt at ytelsen oppfyller de øvrige vilkårene i aal. § 4 første ledd bokstav a.

2.4 -- Nødvendig understøttelse

Det er ikke et vilkår for avgiftsfrihet at giver har plikt til å forsørge mottaker.

Det er imidlertid et krav at understøttelsen er nødvendig, dette følger direkte av lovens ordlyd. Dette innebærer at det må foreligge et aktuelt behov for understøttelse. Et beløp som avsettes til understøttelse for et lengre tidsrom, vil det således være mindre grunn til å godta som avgiftsfritt. Det kan ikke ytes større beløp uten holdepunkt for at behovet vil være tilsvarende aktuelt også en tid fremover. Ved at midlene ytes periodisk, sikres at understøttelsen ikke går lenger enn det behovet tilsier. Ut over dette har nødvendighetsbegrepet et begrenset innhold.

Det skal endel til for å anse private tilskudd som direkte nødvendige i dagens samfunn, tatt i betraktning de generelle offentlige støtteordninger som er forutsatt å skulle dekke den enkeltes behov, f.eks. i form av sosialhjelp og ulike trygdeordninger. Mest aktuell vil regelen være der mottaker bor i et land med dårlig utbygget trygdesystem.

På den annen side har man tilfeller der mottaker mer eller mindre frivillig har satt seg i en situasjon der han ikke er berettiget offentlig til støtte, og dermed har et behov for andre tilskudd. Et eksempel fra praksis er der en person forlater landet for å virke som misjonær, og dermed etter en tid faller utenfor norske velferdsordninger.

2.5 -- Krav om at midlene må være forbrukt

Midlene må være forbrukt før givers død for å kunne være avgiftsfri etter aal. § 4 første ledd bokstav a. Skolepenger anses forbrukt når de er innbetalt til skolen.

Bestemmelsen må forstås som en mulighet til avgiftsfritt å kunne bidra til dekning av mottakers løpende utgifter mens han er i en bestemt livssituasjon. Det må ved bedømmelsen vises en viss romslighet. For mer varige goder, som klær og lignende, er det tilstrekkelig at de er tatt i bruk av mottaker.

Mottaker må i en viss grad kunne spare opp andre midler mens han forbruker midler ytt etter reglene her. Dersom han ikke har andre inntekter eller midler, kan han imidlertid ikke spare opp de ytte

midler. Det skal ikke være anledning til en egentlig formuesoverføring eller formuesoppbygging på mottakers hånd.

3 Det årlige fribeløpet – bokstav b

3.1 -- Innledning

Med virkning for rådgighetsserverv fra og med 2008 er det innført en bestemmelse som erstatter regelen om avgiftsfritak for leilighetsgaver.

*Aal. § 4 første ledd – ”Fritatt for avgiftsplikt er gaver som består i:
b) Gaver ytet før giverens død til fysiske personer innenfor et årlig fribeløp tilsvarende et halvt grunnbeløp i folketrygden(G) ved årets inngang. Gaver i form av ikke-børsnoterte aksjer, andeler i ansvarlige selskap eller kommandittselskap og andre typer verdipapirer som ikke er notert på børs, samt overføring av fast eiendom, er ikke fritatt for avgiftsplikt etter denne bestemmelsen.”*

Den nye bestemmelsen er ment å gjøre fritaket lettere å praktisere for avgiftsmyndigheten, samt besørge lik praktisering av regelverket i regionene. Innføring av et fast årlig fribeløp for gaver istedetfor avgiftsfritak for leilighetsgaver er i tillegg ment å øke forutberegneligheten for de avgiftspliktige.

Spørsmålet om en gave er fritatt for arveavgift skal etter den nye regelen ikke lenger avgjøres ut fra skjønnsmessige vurderingstema. Lovforslaget medfører at avgiftsfriheten for denne typen gaver erstattes med et årlig fribeløp tilsvarende halvparten av folketrygdens grunnbeløp (G) for hver giver.

3.2 -- Anvendelsesområdet

Vilkår for fritaket etter regelen er at gaven er ytt før givers død. Påstander om ikke fullbyrdede gaveløfter må det derfor sees bort ifra.

I forarbeidene er det uttalt at *”Fribeløpet omfatter gave fra uskiftet bo, men ikke boovertakelse og skifte etter dødsfall.”*

Det kan her stilles spørsmål ved om bestemmelsen får anvendelse på utdelinger fra uskiftebo i sin helhet, slik at det gjelder et årlig fribeløp tilsvarende grunnbeløpet i folketrygden ved utdeling til ”felles arvinger” i henhold til aal. § 7 annet ledd.

Finansdepartementet har i brev til Skattedirektoratet av 19. november 2007 (publisert i Utv. 2007 s.1883) uttrykt at ”det fremgår av forslag til ny aal. § 4 bokstav b at fribeløpet tilsvarende et halvt G ved årets inngang bare gjelder *gaver ytet før giverens død*. Ved utdeling fra uskiftet bo til felles arvinger anses midlene som kommer fra lengstlevende som gave og midlene fra førstavdøde som arv, jf. aal. § 7 annet ledd. Dette innebærer etter departementets oppfatning at bare utdelinger fra uskiftet bo som anses som gave,

dvs. som kommer fra lengstlevende, er omfattet av fribeløpet i forslag til ny aal. § 4 første ledd bokstav b”.

3.3 -- Det årlige fribeløpet

3.3.1 --- Innledning

Tidligere kunne det ikke oppstilles en bestemt beløpsgrense for hva som avgiftsfritt kunne gis som leilighetsgave. Hvilken anledning gaven ble gitt ved, kunne være av betydning. Det ble f.eks. antatt at for en bryllupsgave måtte verdien kunne være større enn ved en julegave.

Avgiftsfritaket er nå begrenset oppad til et årlig fribeløp tilsvarende halvparten av folketrygdens grunnbeløp (G). På bakgrunn av at folketrygdens grunnbeløp blir justert per 1. mai hvert år, ble det av praktiske hensyn valgt å bruke beløpets størrelse ved årets inngang.

Gaver innenfor det årlige fribeløpet er ikke meldepliktig til arveavgiftsmyndigheten. Dersom det årlige fribeløpet ett år er fullt utnyttet gjennom gavetransaksjoner tidlig i året, er senere gaver, også fødselsdagsgaver, julegaver mv. meldepliktige.

3.3.2 --- Gavebegrepet

Det følger av aal. § 2 syvende ledd at *”[e]nhver økonomisk fordel som oppnås ved foreldelse eller ettergivelse av gjeld, eller ved kjøp, bytte, leie, lån, interessentskapsavtale eller annen rettshandel hvor mottakeren ikke har svart fullt vederlag, blir å regne som gave.”* Det er tilstrekkelig med en objektiv formuesoverføring, det stilles ikke krav om gavehensikt.

3.3.3 --- Unntak for visse typer gaver

Bestemmelsens første punktum innsnevres av dens annet punktum. Aal. § 4 første ledd bokstav b andre pkt. unntar positivt *”... ikke-børsnoterte aksjer, andeler i ansvarlige selskap eller kommandittselskap og andre typer verdipapirer som ikke er notert på børs, samt overføring av fast eiendom...”*

Fritaksregelen omfatter derfor ikke overføring av fast eiendom og formuesobjekter som verdsettes etter aal. § 11 A, og andre typer verdipapirer som ikke er notert på børs. Gjeldsbrev og pantobligasjoner må antas å gå som slike *”andre typer verdipapirer”* som ikke kan overdras avgiftsfritt. Denne løsningen samsvarer best med bestemmelsens forarbeider som fastslår følgende: *”Ubrukt årlig fribeløp kan ikke overføres til senere år.”* (Ot.prp. nr. 1 (2007-08) side 142 andre spalte nest siste avsnitt). Det er således ikke adgang til avgiftsfritt å overføre midler gjennom utstedelse av gjeldsbrev/pantobligasjoner med utsatt forfall.

Andeler i aksjefond som er notert på børs må antas å kunne overdras etter fritaksregelen i første punktum. Prinsipielt sett kan det

ikke være noe i veien for at rentefrihet på et lån ytes innenfor fritaksregelen.

Etter arveavgiftsloven § 4(2) er gaver i form av forsikringspoliser og betaling av premie for slike poliser ikke omfattet av dette unntaket. Gaver i form av forsikringsutbetalinger til begunstiget er derimot omfattet av unntaket, og kan gis innenfor beløpsgrensen på et halvt grunnbeløp. Det er en forutsetning at forsikringstakeren er i live på utbetalingstidspunktet.

3.3.4 --- *Spanderingstilfellene*

Finansdepartementet uttaler i Ot. prp. nr. 1 (2007 – 2008) side 143 første spalte tredje avsnitt at tilfeller *"hvor givene betaler selskapelighet, overnatting, billetter mv. under ett for seg og andre, holdes utenfor avgiftsplikt også om de påspanderte er selvforsørgende."*

Såkalte spanderingstilfeller holdes etter praksis utenfor det årlige fribeløpet.

Finansdepartementet har i brev til Skattedirektoratet av 19. november 2007 uttrykt følgende: "Hva som anses som spanderingstilfeller må vurderes konkret, men typiske tilfeller er hvor givener betaler bryllup, en felles middag, eller en felles reise med overnatting. I dette ligger det at det kan forekomme flere spanderingstilfeller i løpet av året. Fellesnevneren er at det dreier seg om naturalia som forbrukes ved anledningen, uten at regningen deles mellom deltakerne. Dersom givener for eksempel bare betaler en reise for mottaker, uten selv å delta, skal betalingen ikke anses som et spanderingstilfelle, men som en regulær gave (bortsett fra i forsørgelsesforhold)".

Departementet uttrykker i samme brev at "gjenstandsgaver som blir mottakerens eiendom faller utenfor spanderingsbegrepet, selv om begrepet spandering blir brukt om gavesituasjonen". Dette gjelder dog ikke i forsørgerforhold.

3.3.5 --- *Fradragsrett i større gaver*

Det årlige fribeløpet kommer i tillegg til det alminnelige fribeløpet for arv og gaver, for tiden kroner 470 000,-. Dette medfører at dersom det ytes en større gave enn det årlige fribeløpet, kan det årlige fribeløpet brukes som et fradrag i arveavgiftsgrunnlaget, med de begrensninger som følger av regelen for typer gave, se punkt 3.3.3.

Det overskytende beløpet behandles da etter de generelle avgiftsreglene. Giver og mottaker har her valgfrihet, og velger selv hvor stor del av det årlige fribeløpet som skal føres opp til fradrag i gavemeldings (RF 1616) punkt 3.7.

3.3.6 --- *Gaver innenfor fribeløpet som ledd i gradvis overføring av fast eiendom*

Som nevnt under pkt. 3.3.3 er fast eiendom blant de formuesobjekt som ikke kan overføres etter fribeløpsregelen. Det er reist spørsmål ved om denne begrensningen hindrer at fribeløpet suksessivt kan benyttes til nedskrivning av en fordring det er gitt fradrag for ved avgiftsberegningen av en overdratt fast eiendom. Det er formelt sett ikke eiendommen som her direkte er gjenstand for gavevettelsene, men nettopp fordringen som ved hver enkelt ettergivelse blir nedskrevet til fordel for debitor. Dette synet ligger til grunn for FINs uttalelser av 23.01.2009 og 13.10.2009, hvor begrensningen i utgangspunktet ikke anses til hinder for gradvis nedskrivning av fordringen med disposisjoner innenfor fribeløpsregelen.

På den annen side er det en kjennsgjerning at man kan etablere underliggende fordringsforhold ved overdragelsen av de fleste formuesgoder, for deretter å kreve fradrag ved avgiftsberegningen. Ordlyden i aal. § 4 første ledd bokstav b andre punktum lyder: *"overføring av fast eiendom er ikke fritatt for avgiftsplikt etter denne bestemmelsen."* Når en fordring knyttes til overføringen av det underliggende objekt med den virkning at det oppnås fradrag, kan det hevdes å være grunn til å se disse to elementene under ett, og at unntaksbestemmelsen for fast eiendom tolkes vidt.

Når lovgiver har inntatt et unntak for å hindre at fast eiendom kan overdras gradvis i form av en enkeltvis og oppstykket overføring av eierandeler som i verdi ligger innenfor fribeløpsgrensen, kan mye tale for det samme standpunkt hvor realiteten er at den samme gradvise overføring skjer ved hjelp av nedskrivning av en fordring. Det ligger imidlertid en forskjell i hvilket formuesgode som direkte er gjenstand for selve gavedisposisjonen: eiendommen eller fordringen. FINs uttalelse er således klar på hva som er avgjørende for hvordan regelen skal forstås. Det er ved avgiftsberegningen uansett utfallet av spørsmålet om fradragsrett for disse fordringene som praktisk sett blir avgjørende.

3.3.7 --- *Fradragsrett for fordringer – forholdet til disposisjoner etter fribeløpsregelen*

Hvor et formuesobjekt overføres sammen med en påheftet fordring til fordel for giveren og fordringen siden ettergis eller gjøres opp på annen måte, oppstår spørsmålet om det i hele tatt skal gis noe fradrag for gjeldsforpliktelsen etter aal. § 15. Problemstillingen hører saklig sett hjemme i håndbokens kapittel om fradrag, men nevnes også i dette kapitlet – av hensyn til belysning av spørsmålet i typetilfellene som gjelder forholdet til fribeløpsregelen.

For å ha rett til fradrag er det et krav at betingelsene for ytelsen foreligger på rådighetstidspunktet. Hvor det er avtalt at fordringen skal betales etter hvert som gavemottakers økonomi tilsier det, eksempelvis uten angivelse av at nedbetaling skal skje med bestemte beløp innen en viss tid, vil fordringen være å anse som en betinget forpliktelse det ikke skal gis fradrag for. Hvor det allerede

da formuesobjektet overdras og lånet ble ytet var avtalt at fordringen årlig skulle ettergis innenfor grensen for fribeløpet, er fradrag avskåret grunnet aal. § 16 andre ledd fordi det da er visshet om at kravet ikke skal gjøres gjeldende.

Hvor det ikke er avtalt slik framtidig ettergivelse må retten til fradrag vurderes på samme måte som ved andre forpliktelser pålagt som vilkår for ervervet. Når fordringen består mellom parter som er nærstående, kan det være grunnlag for å nekte fradrag fordi det kan foreligge slik skjellig grunn til å tro at kravet ikke vil bli gjort gjeldende. Ved vurderingen ses det hen til mottakers økonomi, se Håndbokens kapittel Fradrag pkt. 9 flg.

I tråd med uttalelser fra FIN av 23.01.2009 og 13.10.2009 følger det av aal. § 16 et krav om at låneforholdet må ha en viss realitet. I dette ligger at lånet gis på vilkår som om det var ytet av en vanlig finansieringsinstitusjon med hensyn til blant annet renteplikt og avdragsbetaling. Fravær av både renteplikt og plikt til å svare faste avdrag vil således svekke troverdigheten til gjeldsforholdets realitet. Kan avdragsplanens gjeldsnedskrivning knyttes til lovlig årlig overføring innenfor rammen av fribeløpsregelen, antar FIN at dette vil være et moment av betydning ved vurderingen.

3.3.8 --- *Kort om saksbehandlingen*

Spørsmål om avgiften vil oppstå i to omganger i disse tilfellene; først som gavesak ved overføringen av formuesgodet – deretter ved oppgjøret av givers dødsbo. Dersom fradrag skal godtas ved behandlingen av gavesaken, bør det kreves fremlagt en nedbetalingsplan med bestemmelser om rente- og avdragsbetaling. Det må kunne stilles krav om at en ekstern finansinstitusjon er involvert for å sikre notoritet ved nedbetalingen, da det på alminnelig måte må gjelde at grunnlaget for de fradrag som gjøres gjeldende skal dokumenteres. At disposisjoner etter fribeløpsregelen i utgangspunktet ikke er rapporteringspliktige, kan ikke gå foran kravet til dokumentasjon når fordringen er krevd fradratt ved avgiftsberegningen av en fast eiendom.

Hvor fradrag for fordringer mellom giver og mottaker er godtatt, vil det regulært tas forbehold om omberegning som beskrevet i aal. § 16 andre ledd. I forbeholdet vil det være akutelt å kreve at mottaker på forespørsel dokumenterer at nedbetalingsplanen er fulgt. Det bør uttrykkelig tas forbehold om at det ikke er avtalt eller forutsatt at gjelden i ettertid vil bli ettergitt. Dersom gjelden i ettertid viser seg å bli ettergitt eller nedbetalingplanen ikke blir fulgt, vil dette være en slik endring i betingelsene at skattekontoret må underrettes og fradragsretten vurderes på nytt.

Om gjelden kort tid etter at nedbetalingsplanen har startet å løpe likevel ettergis, vil dette være et moment som svekker troverdigheten til gjeldsforholdets realitet, jfr. FINs uttalelser. Dette vil tale for omberegning av avgiften ved at gjelden settes ut av betraktning som fradrag.